

Läsnyckel

Splej 4: Mysteriet i skräckens hus

Torsten Bengtsson

Illustratör: Katarina Strömgård

Torsten Bengtssons fjärde mysteriebok om kompisgänget "Splej" som startat en egen nyhetskanal, har samma samhällsengagemang som de två tidigare delarna. I denna del granskar barnen det äldreboende där Esters farmor bor.

Innan du läser

Titta på omslaget och läs bokens titel. Om du tittar noga på ordet Splej på omslaget så förstår du kanske varför den heter så... Du kan kanske också räkna ut vad var och en har för roll?

Beskriv huset – vad tror du det är för slags hus? Varför tror du de är där?

Läs baksidestexten. Vem tror du att den mystiska damen är? Läs kapitelrubrikerna och fundera över om de ger några ledtrådar till vad som kommer att hända.

Medan du läser

En mörk skugga

Peo gillar inte vara ensam hemma på kvällen. Brukar du vara det? Hur känns det? Kan du känna igen dig i hur Peo gör för att känna sig tryggare hemma eller har du andra "knep"?

Vad skulle du gjort om du varit i Peos situation när han hör ljuden vid ytterdörren?

Hur skulle du reagerat om någon berättade för dig att de hade sett en häxa?

Ett första möte

Peo och hans kompisar samlas till ett "redaktionsmöte" för att diskutera olika programidéer. Om du hade deltagit i Splejs möte, vems idé hade du röstat på? Varför?

Vad skulle du vilja göra ett program om? Tänk ut en idé och presentera den sedan i en grupp om ca 4 personer. Låt de andra presentera sina idéer och bestäm er för *en* idé. Hur gör man för att komma fram till ett bra beslut?

På besök i skräckens hus

Tror du det är någon skillnad på hur Peo känner inför besöket jämfört med hur Ester känner?

”Varför ska det vara låst”, undrar Ester – vad kan det finnas för förklaring till det?

Varför tror du Peo tycker sig känna igen Esters farmor?

Försök tänka dig att din skola skulle ha samma regler ungefär som det här äldreboendet – nu bor man ju inte på en skola, men hur skulle en skoldag eller skolvecka då kunna se ut?

Hur tycker du att ett riktigt bra, mysigt äldreboende skulle vara?

Vilse i mörkret

Tjejen och killen som Ester och Peo tjuvlyssnar på tycker äldreboendet är hemskt. Vad är det som gör att de inte trivs med sina jobb? Varför gör de ingenting åt det? Vad skulle de kunna göra?

Instängda med döden

Man kan vara som Peo som inte vill tänka på döden och då kan du bara hoppa över denna fråga. Men fast Peo inte vill, tänker han ju en del på den ändå. Även om man inte tror på Gud så brukar de flesta ha någon tanke eller föreställning om vad de tror händer efter döden. Hur tänker du?

Egentligen är det väl som Ester säger att en död bara är en kropp utan liv och inget att vara rädd för, men många känner sig ändå skrämde. Varför, tror du?

Hade du vågat krypa in i ventilationssystemet eller hade du hellre stannat kvar i bårhuset?

Ester blir arg

Vad är det som gör Ester så arg?

Tänk dig att du är Amina som berättar för en kompis om sin kväll på jobbet. Försök beskriva vad du tror hon har känt och tänkt under kvällen.

Tystnad! Klart för tagning!

Om inte Ester och Peo avslöjat vad som hände på äldreboendet, vad tror du då Kalle och Amina hade gjort? Vad tror du Linda gör efter avslöjandet?

Peo tycker det känns så skönt att veta att man gjort något bra. Berätta om en gång du gjort något riktigt bra för en annan människa eller någon annan gjorde något riktigt snällt mot dig.

Är Ester och Peo ihop nu? Eller måste man säga något för att bli ihop?

Efter läsningen

Vad minns du tydligast från boken?

När var det mest spännande i boken?

Vad tyckte du bäst om i boken? Är där något du inte tyckte om eller undrar över?

Vad kunde du känna igen dig i? Vilken av bokens karaktärer känner du dig mest lik/olik?

*

Peo är ganska ängslig av sig och känner sig ofta rädd. Skriv en sann eller påhittad berättelse om en gång du blev riktigt rädd. Använd dina sinnen när du skriver! Dofter, ljud, smaker och så vidare. Känns det svårt så prova använd tipsen nedan:

- Börja med att presentera vem du är

- Var hände det någonstans?
- Var det fler än du som var där?
- Vad hände precis innan?
- När det otäcka händer, försök beskriva precis hur du kände dig
- Vad hände sen? / hur löstes det?
- Avsluta. Kanske till exempel om vad du tänker nu om det som hände?
- Gör bilder till din berättelse

Äldreård

I boken används ordet "vanvård" och det är ett ord som använts i flera nyhetsinslag på senare år angående äldreboenden. Vad är Lex Sarah-anmälningar? Varför heter det så? Hur hade gamla det förr i Sverige?

Journalistisk

Lyssna på en intervju i tv - eller radionyheter och anteckna vilka frågor journalisten ställde. Fanns frågor kring vem, vad, var, när, varför och hur med? Bestäm ett ämne du vill göra en nyhet om och leta upp en lämplig person att intervjua som du kan boka en tid med. Förbered lämpliga frågor och spela in intervjun om du inte kan anteckna personens svar.

Vilka sätt förmedlar olika medier nyheter på? Välj en stor nyhet och jämför hur den förmedlas i ett nyhetsinslag i Aktuellt på TV, i en dagstidning (som DN till exempel), en kvällstidning (Aftonbladet till exempel) eller kanske i ett tv-program som Efterlyst.

Kolla in vilka huvudnyheterna var för 7–10 dagar sedan och jämför med dagens tidning. Skrivs det fortfarande om samma händelse? Alternativt kolla dagens huvudnyhet och följ den 10 dagar framåt i tiden.

Ta hjälp av Statens medieråds arbetsmaterial:

<http://statensmedierad.se/larommedier/kallkritikvemvadvarfor/vadblirennnyhet.423.html>

Skriv en mysterieberättelse

Prova författarens svåra arbete – bygg en egen deckarintrig! Jobba gärna i grupp. Hur lång tid det tar kan variera men på en förmiddag kan man jobba fram en intrig (=handling, story, röd tråd).

* Vem/vilka vill ni ska lösa brotten?

Vem ska vara brottsling? Tänk igenom de **karaktärer** ni skapar vad gäller ålder, utseende, intressen, bostad, karaktärsdrag, relationer m m. Karaktärerna är viktiga för att skapa en bra berättelse och de som ska lösa brottet kommer att bli berättelsens huvudpersoner.

* Vilket **brott** ska det handla om? Tänk igenom några olika slags brott som finns innan ni bestämmer er.

* **Var** ska berättelsen utspela sig? Det är ofta bra att välja en plats man känner väl till.

Vad är **brottsplatsen**? Vad kan det finnas för **ledtrådar** på brottsplatsen?

* Vilka karaktärer behövs för att skapa **vilospår** (falska ledtrådar) som leder de som ska lösa brottet fel? I mysterieböcker misstänker ofta den som ska lösa brottet fel person från början för att öka spänningen i berättelsen.

* Hur räknar den som löser brottet ut vem som är misstänkt? Vilka **ledtrådar** stärker misstankarna?

* Hur skapar ni en spännande **upplösning** där misstankarna ska bevisas och den skyldige gripas?

* Vad händer med karaktärerna när brottet är löst?

*

Hegas arbetsmaterial kallar vi Läsnycklar – med fokus på samtal och bearbetning. Vi vill att böckerna ska räcka länge och att läsaren ska aktiveras på olika sätt och på olika plan. Ibland fokuserar Läsnyckeln mest på innehållet, ibland mer på genren, språket eller formen, det beror på vilken titel det gäller.

Välj ut frågor och uppgifter utefter vad som passar din klass/barngrupp. Jobbar du med yngre barn får förstås skriv-uppgifter förvandlas till något annat. Uppgifterna kan användas individuellt eller gemensamt i t ex boksamtal. Antingen jobbar ni med dem under läsningens gång, eller efteråt. Svaren på de flesta frågorna finns i texten – det finns inget facit i den här Läsnyckeln.

Mycket läsnöje!